

แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของ
โรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2*

THE GUIDELINES OF RELATIONSHIP DEVELOPMENT BETWEEN SCHOOL AND
COMMUNITY BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF
SCHOOLS IN HUAY RAI SUBDISTRICT UNDER OFFICE OF PHETCHABUN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

¹พระลิขิต ฐานิสโร (แงวกุดเรื่อ) Pra Likhit Thānisaro (Ngaswkudrues)

²พระครูโสภาสนนทกิตติ Phrakhrupasonthakitti ³อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: passlove1234@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและผู้บริหาร 207 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วย (1) กระบวนการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกันระหว่างโรงเรียนชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชน 5 ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย (2) หลักสารานิยธรรม 6 ประการ คือ เมตตาทายกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญดา ทิฏฐิสามัญญดา 3) แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เป็นการบริหารงานให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยนำหลักสารานิยธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบสุข และทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

คำสำคัญ: การพัฒนาความสัมพันธ์, โรงเรียนประถมศึกษา, ชุมชน, หลักพุทธบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition of developing relationships between schools and communities 2) to study methods of developing relationships between schools and communities in accordance with Buddhist educational administration principles 3) To propose guidelines of relationship development between school and community based on Buddhist educational administration of schools in Huai Rai subdistrict under office of Phetchabun primary educational service area 2. Quantitative methods research was used questionnaire as a tool. Quantitative data collected from a sample of 207 teachers and parents. The quality of the research instruments was examined by 5 experts. The data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. Results found that 1) the condition of developing relationships between schools and communities in all 5 aspects was at a high level 2) the methods of developing relationships between schools and communities in accordance with Buddhist educational administration principles consists of (1) administrative processes that are related to schools, communities, and network partners for the benefit of schools and communities in 5 areas: the relationship between school community and network, community services, participation in community development respectively, community support, and followed by evaluation in the operation of community and network (2) the 6 principles of saraniyadhamma, namely, mercy for physical karma, mercy for karma, mercy to mano karma, public relations, silasamnanta, ditthisamanyata, 3) guidelines for developing relationships between schools and communities in accordance with the Buddhist educational administration principles of schools in Huai Rai Sub-district. Phetchabun Primary Educational Service Area Office, District 2, is the administration to create relationships between schools and communities by applying the principles of Saranya Dharma as a guideline to develop relationships between schools and communities for peaceful coexistence and to create unity among the group.

Keywords: Relationship Development, Primary School, Community, Buddhist Educational Administration

บทนำ

การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนเพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนเองด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วยจึงถือได้ว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่ชุมชนนั่นเองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของคน ช่วยทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียนยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียนอาจจะเป็น เงิน วัสดุสิ่งของแรงงาน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน ทำให้ครูกับผู้บริหารนักเรียนและประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครูถูกกล่าวหาบ้างถูกตำหนิบ้าง เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็ปัญหาต่อการศึษา ในชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีผู้ที่มีปัญหาไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือทางโรงเรียน ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติบุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ย่อมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึษาในโรงเรียนได้ทำ ให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีทั้งในด้านปัญหาของชุมชน ความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชนเพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับชุมชน ส่งผลให้ครูและชุมชนมีความรู้สึที่ดีต่อกัน ทำให้ครูมีขวัญ กำลังใจในการทำงาน อีกทั้งชุมชนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนในทุกๆ ด้านเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการศึษาประสบความสำเร็จ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดขึ้นมาเนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นอย่างยึ่งที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กัน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย เป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชนเป็นแหล่งพัฒนาคนในชุมชน เป็นที่รวบรวมสาขาวิชาต่างๆ เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นศูนย์อบรมของชุมชน และโรงเรียนกับชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน (รุ่งทิพย์ เข้มทิศ, 2559)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึงช่วยเตรียมบุคคลให้มีชีวิตที่ดีงามสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า ต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเพราะเป็นการศึษาเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพสูงสุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 “ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินจากทางรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึษาโดยเฉพาะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึษา ทั้งด้านอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทิศทางในการจัดการศึษาว่า โรงเรียนจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน การบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียน

การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้น้อย ส่วนมากจะให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ แต่การให้ความรู้และการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่มากนัก (อุเทน จิตต์สำรวย, 2541)

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน จึงเป็นการมองข้ามทรัพยากร ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่งงานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สมยศ ยิ่งยงเมธี, 2550)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้สร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนมาตลอด แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าภาพรวมของความสัมพันธ์เป็นอย่างไร มีประเด็นใดบ้างที่เป็นจุดแข็งและมีประเด็นใดบ้างที่เป็นจุดอ่อน สมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยนำหลักสารานุกรม มาเป็นเป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
- 2 เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
- 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวนจำนวน 358 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 207 คน ทำ

การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 แบ่งเป็น 5 ด้าน 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 2) การให้บริการชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 4) การได้รับสนับสนุนจากชุมชน 5) การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามเกณฑ์ของ Likert (1967)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด 2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ระหว่าง ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach (1971) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.986 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 2) ด้านการให้บริการชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน 4) ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน 5) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคี เครือข่าย สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ใน ภาพรวม

สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2	n = 207			
	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และภาคีเครือข่าย	3.82	0.76	มาก	1
2. ด้านการให้บริการชุมชน	3.74	0.84	มาก	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	3.69	0.84	มาก	5
4. ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน	3.76	0.79	มาก	3
5. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคี เครือข่าย	3.81	0.78	มาก	2
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.76	0.80	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบล ห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80) ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของ โรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยการบูรณาการกับ หลักสาราณียธรรม 6 ประการ ได้แก่

2.1 ด้านเมตตาทายกรรม โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการ สุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวก โดยไม่มี การเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ครูเข้าร่วม เป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชนด้วยความปรารถนาดีต่อชุมชน ผู้นำชุมชนหรือผู้ มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่าง

สม่ำเสมอ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ

2.2 ด้านเมตตาจริกรรม ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความเป็นกันเอง ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่างๆ แก่ชุมชนโดยใช้คำพูดภาษาที่สุภาพ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ผู้นำชุมชนหรือ ผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านเมตตาเมตตาโนกรรม คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ ด้วยความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้า มาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

2.4 ด้านสาธารณโภคี โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชนด้วยความเสียสละ ไม่ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

2.5 ด้านศีลสามัญญตา โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความเสมอภาคต่อกัน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนด้วยความจริงใจต่อกัน ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมนและศึกษาตามอัธยาศัยให้บริการด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความมีน้ำใจในหมู่ผู้ร่วมงานด้วยกัน โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน

2.6 ด้านทวิญญูสามัญญตา โรงเรียนมีการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงาน จัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียน

3. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ดังนี้

3.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน

โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน

3.2 ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งสมมาของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความ สุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากร ให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชน และมีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

3.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า ครูและผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ ฟังพินิจกัน ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย สอดคล้องกับการวิจัยของนาวัน แกละสมุท (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ และการบริการชุมชน ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของโสภะเหล่าตระกูลสวัสดิ์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรีโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านงานประชาสัมพันธ์ ด้านงานเครือข่ายผู้ปกครองและด้านงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.053 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านงานเครือข่ายผู้ปกครองและด้านงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา และด้านงานประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วย

2.1 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน ปรัชญาหรือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยยึดผลประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายได้ร่วมพูดคุย ปรัชญาหรือ ชักถาม ได้แย่งเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ มีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยของวันชาติ ดนเสมอ (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมา คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน และด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า ตามลำดับ

2.2 ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งสมของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการเปิดสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์ เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและพร้อมที่จะสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้แก่โรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของนาวัน แกละสมุทร (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการบริการชุมชน มี 4 แนวทางแนวทาง ดังนี้ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพื่อจะช่วยส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น 2) โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ 3) โรงเรียน

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ และ 4) โรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ จัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ ต่อต้านยาเสพติด หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนโดยจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง น่าอยู่ ทำให้โรงเรียนเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นการสร้างความผูกพันกับชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของรุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และผู้บริหาร และครูหรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของชุมชน

2.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมงานกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ทั้งชุมชนและโรงเรียนเกิดความสมัครสมานสามัคคี พึ่งพาอาศัยกัน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของสมยศ ยิ่งยศเมธี (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า การแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมหรือเป็นที่ปรึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในการดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน สอบถามหรือติดต่อไปยังศิษย์เก่าหรือบุคคลในชุมชนให้ช่วยประสานและขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ และหน่วยงานภายนอกเพื่อชักนำให้มาร่วมกิจกรรมหรือช่วยเหลือโรงเรียนหรือพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านต่างๆ มากขึ้น และโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรายงานให้ทราบถึงผลเป็นกระบวนการย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่ายให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของไพโรจน์ วงศ์จันทร์ (2545) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนการดำเนินการโดยมีการกำหนดบุคลากรในการประสานงาน อีกทั้งดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทั้งทางด้านศาสนางานประเพณีต่างๆ ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามโอกาสอันควรและจะต้องมีการประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 อธิบายดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย มีการส่งเสริม สนับสนุน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน มีการดำเนินการตามแผน ประเมินและติดตามผล
2. การให้บริการชุมชน ในด้านการให้บริการ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ การให้บริการด้านบุคลากรและด้านอื่นๆ
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน มีการบริการข่าวสารแก่ชุมชน ให้บริการด้านวิชาการ การให้ความรู้ การจัดกิจกรรม การจัดนิทรรศการห้องสมุดหรือการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่างๆ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง
4. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนโรงเรียนจากความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน องค์กร เช่น ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ และความร่วมมือจากชุมชนในด้านวิชาการ ได้แก่ การเป็นวิทยากร ให้ใช้สถานประกอบการสนับสนุนด้านทรัพยากร รวมไปถึงการสนับสนุนที่เป็นตัวเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา ให้แก่โรงเรียน
5. การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบ มีการประเมินผลในระดับโรงเรียน และประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ตามผลการศึกษาศาภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโดยจัดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.2 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดให้คนในชุมชนเข้ามาใช้บริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมาตรวจตราดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดนิทรรศการแหล่งการเรียนรู้ภายในห้องสมุดของโรงเรียน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาร่วมงาน

1.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียน ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น สมาคม สโมสร ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ

1.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรรวบรวมผลการวิเคราะห์และร่วมหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับบริบท และตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้าน
บ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพโรจน์ วงศ์จันทร์. (2545). ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิต. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง
3 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชาติ ดนเสมอ. (2551). การศึกษาปัญหาและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สมยศ ยิ่งยศเมธี. (2550). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกขี้เหล็ก เขต 2. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). มาตรฐานการปฏิบัติงาน
โรงเรียนประถมศึกษา 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- โสภา เหล่าตระกูลสวัสดิ์. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตามความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุเทน จิตต์สำรวย. (2541). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Cronbach. (1971). *Essentials of psychological testing*. 5thed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein.
Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.